

ระดับความสำเร็จและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่อง
เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

The Success and Obstacles in Competency-Based Curriculum
Implementation of Rayong Education Sandbox under the Office
of the Secondary Education Service Area Office Chonburi Rayong

อมรพันธ์ สำเภา* วรณวิศา สีนบุนสรณ์ คล้ายจำแลง** และ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ**

* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Amornpan Sampao*, Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang** and Prompilai Buasuwan**

* Division of Education Administration, Faculty of Education, Kasetsart University

** Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University

Received: February 01, 2022 / Revised: May 06, 2022 / Accepted: July 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มี 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ 2) เพื่อศึกษาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำแนวคิดระบบนิเวศทางการศึกษา 5 ระบบ (ไมโคร เมโซ เอ็กโซ มาโคร และโครโน) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 260 คน ที่ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับและคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดทำข้อเสนอแนะโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบของแบบสอบถามปลายเปิด

พบผลการวิจัย 3 ข้อ ได้แก่ 1) ในภาพรวมระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองอยู่ในระดับมาก ระบบเมโซมีความสำเร็จมากที่สุด ระบบโครโนมีระดับความสำเร็จน้อยที่สุด 2) ในภาพรวมอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง โดยระบบมาโครมีระดับอุปสรรคมากที่สุด และระบบเมโซมีระดับอุปสรรคน้อยที่สุด และ 3) งานวิจัยนี้เสนอให้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ลดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นในบางรายวิชา และจัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจหลักสูตรที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทุกครั้ง

คำสำคัญ: การใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ โรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ระบบนิเวศทางการศึกษา ระยอง

Abstract

This research has three objectives. First, it examines the level of success in competency-based curriculum implementation; Second, it studies the obstacles in competency-based curriculum implementation. Third, it suggests ways in which competency-based curriculum can be implemented. Five learning ecosystems (Micro, Meso, Exo, Macro and Chrono) are used as research framework. Data was collected from 260 school administrators and teachers that were selected through stratified random sampling methods. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire and open-ended questions. Statistics used to analyze the data included arithmetic mean and standard deviation. Recommendations were extracted from responses to open-ended questions, using content analysis.

The results showed that: 1) overall, the level of success in competency-based curriculum implementation was at a high level. The highest level of success was found in the Meso system, while the lowest level of success occurred in the Chrono system. Overall, the level of obstacles in competency-based curriculum implementation was moderate. The biggest obstacle was found in the Macro system, while the smallest obstacle happened in the Meso system. This research recommended that all teachers be well trained and provided with clear knowledge and a deep understanding about competency-based curriculum implementation. The school curriculum should be modified, so it serves the learning needs of all students. In addition, unnecessary content in some subjects should be reduced. Whenever curriculum changes, schools should organize a meeting to elaborate the changes in detail.

Keyword: Competency-based Curriculum Implementation, Education Sandbox School, Education Ecosystem, Rayong

บทนำ

ผลการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนยังมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ไม่ได้เป็นไปตามที่ควรจะเป็น ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และไม่สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ให้เหมาะกับยุคศตวรรษที่ 21 อีกทั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ได้พบปัญหาของการจัดการศึกษาสำคัญ 3 ประการ ประการแรก คือ ยังไม่มีการบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ในด้านหลักสูตร สื่อการสอน การทดสอบ และการประเมินผล การบริหารบุคลากรครู การเงิน และการบริหารจัดการ ประการที่สอง คือ ยังขาดกลไกและกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) และประการสุดท้าย คือ นวัตกรรมการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่ดีเกิดขึ้นเฉพาะโรงเรียนบางแห่ง ไม่ได้ขยายผลทั้งระบบการศึกษา จากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้นำมาสู่การประกาศแต่งตั้งพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 4 ประการ คือ 1. คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น 2. ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา 3. กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม

การศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 4. สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยกำหนดให้พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาดังกล่าวมีลักษณะเป็นพื้นที่ ทดลอง (Sandbox) ในการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ซึ่งหากการจัดการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีก็จะ ขยายผลไปสู่สถานศึกษาแห่งอื่นต่อไป (Division of Educational Law and Cultural, 2019)

กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 จึงจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองขึ้น เพื่อให้ เกิดรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษารูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นการทดลองกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากส่วนกลาง ไปยังจังหวัด โดยมีระบบและกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระในด้านวิชาการ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ด้วยความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของ ผู้เรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน บริบทพื้นที่และความต้องการของประเทศ (Ministry of Education Thailand, 2018)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ฉบับนี้ มุ่งเน้นให้อิสระกับ สถานศึกษานำร่องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าว คณะ ปฏิรูปการศึกษาจังหวัดระยอง มีการระดมผลจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาจังหวัดระยอง กำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดและจัดทำกรอบหลักสูตรจังหวัดระยอง (Rayong Macro) สำเร็จพอดี คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดระยอง (กศจ.ระยอง) จึงได้ประกาศใช้กรอบหลักสูตรจังหวัดระยอง ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2562 โดยให้ใช้กับสถานศึกษาทุกแห่งในจังหวัดระยอง กรณีสถานศึกษานำร่องนำกรอบหลักสูตรจังหวัด ระยองมาใช้ในการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะตามกรอบหลักสูตรจังหวัดระยอง ส่วน สถานศึกษาทั่วไปนำกรอบหลักสูตรจังหวัดระยองไปใช้กับหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน

จังหวัดระยองเป็นเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองที่มีสถานศึกษานำร่องทั้งสิ้น 63 แห่ง มีการ เสนอขอความเห็นชอบปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบหลักสูตรจังหวัดระยอง (Rayong Macro) ทั้งสิ้น 45 แห่ง และเป็นสถานศึกษานำร่องที่ยังไม่ได้เสนอขอความเห็นชอบอีก 12 แห่ง เป็นสถานศึกษานำ ร่องที่ยังคงใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีก 6 แห่ง มีหลักสูตรหรือวิธีแห่งการสร้าง และพัฒนาคนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่แล้วจำนวนทั้งสิ้น 45 หลักสูตร โดยมีสถานศึกษานำร่องหรือโรงเรียนนำ ร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองที่มีการ ทดลองการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ จำนวน 14 โรงเรียน (Office of Educational Sandbox Management, 2019)

ถึงแม้จะมีการพิจารณาและให้ความเห็นชอบในการอนุมัติใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะจากคณะกรรมการ ขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คณะอนุกรรมการวิชาการจังหวัดระยอง และคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ในช่วงการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะนี้ ยังไม่ได้มีการศึกษาวิจัย ติดตามการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของ

โรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ว่ามีผลสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างไร ประสบผลสำเร็จหรือเกิดอุปสรรคในการใช้หลักสูตรในระดับใดบ้าง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับความสำเร็จและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อทราบถึงระดับความสำเร็จและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร จัดทำข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ นำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เกิดการขับเคลื่อนและขยายผลเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง และการปฏิรูปการศึกษาในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง
3. เพื่อเสนอแนะการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

ขอบเขตการวิจัย

นักวิชาการได้นำแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนา องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้เรียนในหลายด้าน ทั้งที่เป็นปัจจัยในระดับมหภาค (เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม) ไปจนถึงปัจจัยในระดับจุลภาค (เช่น ห้องเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ กิจกรรมนอกใน/ห้องเรียน) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดย OECD/UNESCO (2019) แบ่งระบบนิเวศการเรียนรู้ออกเป็น 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบไมโคร (Micro System) หมายถึง ห้องเรียน 2) ระบบเมโซ (Meso System) หมายถึง สถานศึกษา 3) ระบบเอ็กโซ (Exo System) หมายถึง นโยบายและหน่วยงานนอกสถานศึกษา 4) ระบบมาโคร (Macro System) หมายถึง ความเชื่อทางสังคม ค่านิยม และวัฒนธรรม และ 5) ระบบโครโน (Chrono System) หมายถึง ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร งานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดดังกล่าว มาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ตามตารางที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตารางที่ 1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร

ระบบ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	อุปสรรค
ระบบไมโคร	<ul style="list-style-type: none"> - ความมุ่งมั่นของครูในการปฏิรูปหลักสูตร - ความสอดคล้องระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของครูกับความเชื่อพื้นฐานในการปฏิรูปหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของครูเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรและศาสตร์การสอน - ภาระงานที่มากเกินไปของครู - เวลาในการเตรียมการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรใหม่ไม่เพียงพอ
ระบบเมโซ	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนภาวะผู้นำในโรงเรียน - การจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งเวลาและบุคลากร - วัฒนธรรมการรวมพลังทำงานเป็นทีม 	<ul style="list-style-type: none"> - การขาดการสนับสนุนภาวะผู้นำในโรงเรียน - การขาดเวลาในการวางแผนและเตรียมพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ - การขาดแคลนทรัพยากร (งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และบุคลากร) - การขาดการอบรมครูและผู้นำสถานศึกษาให้พร้อมต่อการปฏิรูปหลักสูตร
ระบบเอ็กโซ	<ul style="list-style-type: none"> - ทิศทางการพัฒนาทางวิชาชีพของครูและบุคลากรเอื้อต่อการปฏิรูปหลักสูตร - การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก - การมีกรอบนโยบายและคู่มือการดำเนินงานที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับห้องเรียน - ทรัพยากรด้านการเงิน - ความสอดคล้องกันของเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การขาดแคลนทรัพยากร - เอกสารนโยบายที่เข้าใจยากและคลุมเครือ - ความไม่สอดคล้องกันของเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างๆ
ระบบมาโคร	<ul style="list-style-type: none"> - ความเชื่อว่าการศึกษาคือพื้นฐานในการจัดการศึกษาที่กำลังเป็นจุดเน้นจะผลดีต่อผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - การยึดติดกับแนวคิดดั้งเดิมในการจำแนกรายวิชา - ความกดดันในการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญท่ามกลางการทดสอบมาตรฐานที่ให้คุณ/ให้โทษสูงต่อผู้เรียน
ระบบเวลา	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดขอบเขตระยะเวลา (จำนวนปี) ในการปฏิรูปหลักสูตรอย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายระหว่างการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ

หมายเหตุ. จาก “OECD Future of Education and Skills 2030: Curriculum analysis” โดย OECD/UNESCO (2019)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนนาร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 14 โรงเรียน มีจำนวนประชากร 800 คน และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 260 คน จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejci and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 35 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ (5 = สูงที่สุด; 1 = ต่ำที่สุด) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินระดับความสำเร็จและระดับอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยในตอนท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะแนวทางในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยใช้คำถามว่า “ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างไร”

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิชาการบริหาร การศึกษา 3 ท่าน ด้านวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา 1 ท่าน และด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของเครื่องมือ พบว่าข้อคำถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ก่อนนำเครื่องมือที่ปรับแก้แล้วไปให้ผู้บริหารและครูผู้สอนในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในเขตจังหวัดอื่น จำนวน 30 คน ได้ทดลองตอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง โดยใช้ Google Form เก็บข้อมูลได้มาทั้งหมด 260 ชุด หลังจากได้ข้อมูลกลับมาแล้ว ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลว่าผู้ตอบได้ตอบคำถามครบถ้วนหรือไม่หรือมีผู้ที่ “ตอบทั้งตั้ง” หรือไม่ ก่อนนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลในส่วนของระดับความสำเร็จและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบของคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี หน้าที่ในการปฏิบัติงานเป็นครูผู้สอนที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานหลักสูตรสถานศึกษา มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันอยู่ระหว่าง 5-10 ปี
2. ระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนาร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก ($M=4.06$, $SD=0.85$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมของระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ
ของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

(n=260)

ระบบ	M	SD	แปลผล	อันดับ
1. ระบบไมโคร (ห้องเรียน)	4.01	0.89	มาก	4
2. ระบบเมโซ (สถานศึกษา)	4.14	0.87	มาก	1
3. ระบบเอ็กโซ (นโยบายและหน่วยงานนอกสถานศึกษา)	4.08	0.84	มาก	2
4. ระบบมาโคร (ความเชื่อทางสังคม ค่านิยมและวัฒนธรรม)	4.05	0.85	มาก	3
5. ระบบโครโน (ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร)	4.00	0.80	มาก	5
รวม	4.06	0.85	มาก	

ระบบเมโซ (สถานศึกษา) มีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M=4.14$, $SD=0.87$) โดยในระบบเมโซจะมี 14 ประเด็นย่อย พบว่ามี 3 ปัจจัย ที่ประสบความสำเร็จที่สุด ได้แก่ 1. หลักสูตรฐานสมรรถนะมีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตร ($M=4.34$, $SD=0.80$) 2. สถานศึกษาได้รับความร่วมมือในการใช้หลักสูตรจากบุคคลภายในสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ($M=4.27$, $SD=0.79$) และ 3. หลักสูตรฐานสมรรถนะมีความชัดเจน ($M=4.27$, $SD=0.79$) ส่วนปัจจัยที่ไม่ประสบความสำเร็จและควรได้รับการปรับปรุง 3 ประการ ได้แก่ 1. สถานศึกษามีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี และอุปกรณ์ ฯลฯ ($M=3.95$, $SD=0.91$) 2. สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($M=4.03$, $SD=0.91$) และ 3. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ($M=4.05$, $SD=0.85$)

ระบบเอ็กโซ (นโยบายและหน่วยงานนอกสถานศึกษา) มีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M=4.08$, $SD=0.84$) โดยในระบบเอ็กโซจะมี 8 ประเด็นย่อย พบว่า สถานศึกษาได้รับความร่วมมือในการใช้หลักสูตรจากหน่วยงานนอกสถานศึกษา เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา มีระดับความสำเร็จมากที่สุด ($M=4.17$, $SD=0.86$) และพบว่านโยบายการขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีทรัพยากรงบประมาณในการสนับสนุนสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะมีความสำเร็จน้อยที่สุด ($M=3.96$, $SD=0.86$)

ระบบมาโคร (ความเชื่อทางสังคม ค่านิยมและวัฒนธรรม) มีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M=4.05$, $SD=0.85$) โดยในระบบมาโครจะมี 3 ประเด็นย่อย พบว่า ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมในสังคมมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอนาคตมากกว่าการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีระดับความสำเร็จมากที่สุด ($M=4.12$, $SD=0.79$) และการทดสอบมาตรฐานระดับชาติเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีระดับความสำเร็จน้อยที่สุด ($M=3.99$, $SD=0.93$)

ระบบไมโคร (ห้องเรียน) มีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M=4.01$, $SD=0.89$) โดยในระบบไมโครจะมี 7 ประเด็นย่อย พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์การสอน เช่น วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรฐานสมรรถนะมีระดับความสำเร็จมากที่สุด ($M=4.29$, $SD=0.70$) และพบว่าครูมีภาระงานที่ไม่มากเกินไป มีระดับความสำเร็จน้อยที่สุด ($M=3.31$, $SD=1.47$)

ระบบโครโน (ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร) มีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะน้อยที่สุด ($M=4.00, SD=0.80$) โดยในระบบโครโนจะมี 3 ประเด็นย่อย พบว่า สภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติไม่ผันผวนไปตามความไม่มั่นคงทางการเมืองในระดับชาติ มีระดับความสำเร็จมากที่สุด ($M=4.02, SD=0.82$) และพบว่าระยะเวลาในการรอพิจารณาคำขออนุมัติหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้จากคณะกรรมการในการขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม มีระดับความสำเร็จน้อยที่สุด ($M=3.98, SD=0.78$)

3. อุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.22, SD=1.25$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมของอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง

(n=260)

ระบบ	M	SD	แปลผล	อันดับ
1. ระบบไม่โคร (ห้องเรียน)	3.17	1.31	ปานกลาง	3
2. ระบบเมโซ (สถานศึกษา)	2.86	1.37	ปานกลาง	5
3. ระบบเอ็กโซ (นโยบายและหน่วยงานนอกสถานศึกษา)	3.07	1.28	ปานกลาง	4
4. ระบบมาโคร (ความเชื่อทางสังคม ค่านิยมและวัฒนธรรม)	3.62	1.16	มาก	1
5. ระบบโครโน (ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร)	3.38	1.15	ปานกลาง	2
รวม	3.22	1.25	ปานกลาง	

ระบบมาโคร (ความเชื่อทางสังคม ค่านิยมและวัฒนธรรม) มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M=3.62, SD=1.16$) โดยในระบบมาโครจะมี 3 ประเด็นย่อย พบว่า ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมในสังคมยังมุ่งเน้นการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอนาคตมีระดับอุปสรรคมากที่สุด ($M=3.67, SD=1.16$) และพบว่าการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเชิงบูรณาการทำได้ยากเพราะยังมีการยึดติดกับแนวคิดดั้งเดิมในการจำแนกรายวิชา มีระดับอุปสรรคน้อยที่สุด ($M=3.57, SD=1.15$)

ระบบโครโน (ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร) มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.38, SD=1.15$) โดยในระบบโครโนจะมี 3 ประเด็นย่อย พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชาติส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายระหว่างการทำหลักสูตรไปปฏิบัติมีระดับอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะมากที่สุด ($M=3.48, SD=1.22$) และพบว่าระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษายังขาดความเหมาะสมมีระดับอุปสรรคในการใช้หลักสูตรน้อยที่สุด ($M=3.33, SD=1.12$)

ระบบไม่โคร (ห้องเรียน) มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.17, SD=1.31$) โดยในระบบไม่โครจะมี 7 ประเด็นย่อย พบว่า ครูมีภาระงานที่มากเกินไปมีระดับอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะมากที่สุด ($M=4.07, SD=1.17$) และพบว่าครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อหลักสูตรฐานสมรรถนะมีระดับอุปสรรคในการใช้หลักสูตรน้อยที่สุด ($M=2.71, SD=1.41$)

ระบบเอ็กซ์ (นโยบายและหน่วยงานนอกสถานศึกษา) มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.07, SD=1.28$) โดยในระบบเอ็กซ์จะมี 8 ประเด็นย่อย พบว่า นโยบายการขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษายังขาดแคลนทรัพยากร งบประมาณในการสนับสนุนสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีระดับอุปสรรคในการใช้หลักสูตรมากที่สุด ($M=3.25, SD=1.31$) และพบว่านโยบายการขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการประเมินครู มีระดับอุปสรรคในการใช้หลักสูตรน้อยที่สุด ($M=2.93, SD=1.39$)

ระบบเมโซ (สถานศึกษา) มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.86, SD=1.37$) โดยในระบบเมโซจะมี 14 ประเด็นย่อย พบว่ามี 3 ปัจจัย ที่มีระดับอุปสรรคมากที่สุด ได้แก่ 1. สถานศึกษาขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี อุปกรณ์ ฯลฯ ($M=3.18, SD=1.38$) 2. หลักสูตรฐานสมรรถนะยังขาดความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม ($M=3.07, SD=1.35$) 3. หลักสูตรฐานสมรรถนะยังขาดความชัดเจน ($M=3.06, SD=1.46$) ส่วนปัจจัยที่มีระดับอุปสรรคน้อยที่สุด 3 ประการ ได้แก่ 1. หลักสูตรฐานสมรรถนะไม่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ($M=2.67, SD=1.41$) 2. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ($M=2.69, SD=1.35$) 3. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ ($M=2.71, SD=1.34$)

4. จากแบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดในตอนต้นที่ 4 จำนวน 1 ข้อ มีคำถามว่า “ท่านมีข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองอย่างไร” มีผู้ตอบคำถามปลายเปิดทั้งสิ้น 115 คน คิดเป็นร้อยละ 44.23 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้รวบรวมคำตอบและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นับจำนวนความถี่ของข้อเสนอแนะในประเด็นที่คล้ายคลึงกัน เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย เป็นดังนี้ ลำดับที่ 1 จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูทุกท่าน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (ความถี่ = 18) ลำดับที่ 2 ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ความถี่ = 14) ลำดับที่ 3 ปรับหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยการลดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นในบางรายวิชาลงเพื่อลดปัญหาการสอนไม่ทัน (ความถี่ = 10) ลำดับที่ 4 จัดประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษาทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร (ความถี่ = 10) และลำดับที่ 5 ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร (ความถี่ = 8)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองอยู่ในระดับมาก ระบบเมโซ (สถานศึกษา) มีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะมากที่สุด ในด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะมีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา แสดงถึงความรู้ความเข้าใจของสถานศึกษาในการจัดทำออกแบบหลักสูตรได้อย่างดี แต่ยังมีปัญหาในเรื่องความต้องการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี อุปกรณ์ ฯลฯ ทั้งในระบบเมโซ (สถานศึกษา) และระบบเอ็กซ์ (นโยบายและหน่วยงานนอกสถานศึกษา) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nuekchaiyaphoom & Saifah (2021) ว่าระดับการปฏิบัติด้านส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ จากฝ่ายบริหารในด้านการนำหลักสูตรไปใช้เป็นด้านที่พบการปฏิบัติน้อยที่สุดและเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาโดยการให้ฝ่าย

บริหารส่งเสริมงบประมาณที่จำเป็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้ หรือประสานงานขอความร่วมมือกับโรงงาน ชุมชน โดยรอบเพื่อขอการสนับสนุนในเรื่องของแหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์ วิทยากร ครูผู้สอนในเรื่องความรู้เฉพาะทาง จัดอบรม ครูหรือทำวิทยาคำกับสถานศึกษาที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะสำคัญให้กับผู้เรียน

ระบบไมโคร (ห้องเรียน) ด้านที่มีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะมากที่สุดคือ ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์การสอน เช่น วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งบ่งชี้ถึงจุดแข็งของสถานศึกษาที่มีทรัพยากรครูที่มีประสิทธิภาพ แต่ก็พบปัญหาเกี่ยวกับครูในเรื่องของภาระงานของ ครูที่มากเกินไปซึ่งมีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะน้อยที่สุด สถานศึกษาจึงควรพิจารณาแก้ไข ปัญหาการลดภาระงานของครูที่ไม่จำเป็น คั้นครูสู่ห้องเรียน เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการเตรียมความพร้อมในการนำ หลักสูตรไปใช้สู่การปฏิบัติในห้องเรียนได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ Thummaphan et al. (2022) ที่กล่าวถึงปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้ที่เกี่ยวกับครู คือ ควรลด ภาระงานที่ไม่จำเป็นของครู เพื่อให้ครูมีเวลามากขึ้นในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีจำนวนครูที่เพียงพอในทุกสาระการเรียนรู้ และครูมีคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญตามกลุ่มสาระ ครูมีประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมบูรณาการกับวิชาเรียน ทำให้การปรับใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ ง่าย และปรับตัวได้รวดเร็ว มีการทำงานเป็นทีมของครู โดยมีการวางแผนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแจกแจง บทบาทหน้าที่และขอบเขตการสอนร่วมกัน

ระบบโครโน (ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร) มีระดับความสำเร็จในด้านสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายไม่ผันผวน ไปตามความไม่มั่นคงทางการเมืองในระดับชาติมากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องดี ส่วนในด้านระยะเวลาในการรอพิจารณา คำขออนุมัติหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อนำไปใช้จากคณะกรรมการในการขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอยู่ ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมมีระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรน้อยที่สุด และระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร ฐานสมรรถนะซึ่งมีระยะเวลา 7 ปี เป็นอุปสรรคในการใช้หลักสูตรมากที่สุด สองสิ่งนี้ถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่ สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมเพื่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะได้ จึงต้องมีการเสนอแนะ แจ้งปัญหา ให้คณะติดตามการขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองรับทราบ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการ แก้ปัญหาในเรื่องของระยะเวลาในการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

อุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระบบมาโคร (ความเชื่อ ทางสังคม ค่านิยม และวัฒนธรรม) ด้านความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมในสังคมยังมุ่งเน้นการเรียนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการพัฒนาผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอนาคต เป็นอุปสรรค ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะมากที่สุด สะท้อนถึงการขาดความต่อเนื่องของนโยบายเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่ระดับอุดมศึกษา ที่ยังมุ่งเน้นการสอบวัดความรู้รายวิชา ในการทดสอบมาตรฐาน เพื่อตัดสินการเข้าศึกษาต่อของผู้เรียน หากข้อเสนอโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาวิธีการสอบคัดเลือก ผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษารูปแบบใหม่ตามแนวทางการศึกษาฐานสมรรถนะสำเร็จจริงเป็นรูปธรรม ก็ส่งผลให้ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ครู และสถานศึกษาเห็นความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้นการ สร้างสมรรถนะให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ คือ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูทุกท่านเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะสำหรับโรงเรียนนาร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sanguanrat & Parunggul (2021) ในประเด็นที่ว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างมีประสิทธิภาพให้บรรลุตามเป้าหมาย นอกจากนี้ควรปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นในบางรายวิชาลงเพื่อลดปัญหาการสอนไม่ทัน พร้อมกับจัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษาทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนาร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยองและขยายผลไปยังเขตพื้นที่อื่น ๆ ตอบสนองเจตนารมณ์การขับเคลื่อนนโยบายเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ระดับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนนาร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ในระบบเมโซ (สถานศึกษา) พบว่า ความสำเร็จด้านการมีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี และอุปกรณ์ ยังอยู่ในระดับน้อย สถานศึกษาจึงควรให้การสนับสนุนในเรื่องของทรัพยากรที่จำเป็นต่อการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะให้มากขึ้น พิจารณาวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี สนับสนุนเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อลดปัญหาและสร้างความสำเร็จในการใช้และพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระบบโครโน (ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร) มีระดับความสำเร็จในเรื่องของ ระยะเวลาในการรอพิจารณาคำขออนุมัติหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้จากคณะกรรมการในการขับเคลื่อนเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม อยู่ในระดับน้อย ซึ่งปัญหานี้เกิดจากปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่หากมีการติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาจากหน่วยงานภายนอกก็จะทำให้หน่วยงานนอกหรือคณะกรรมการได้รับทราบถึงสภาพปัญหา และช่วยแก้ไขให้ดีขึ้นได้ จึงต้องให้ความสำคัญกับการติดตามการใช้หลักสูตรจากหน่วยงานนอกสถานศึกษาและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3. สถานศึกษาควรพิจารณาตรวจสอบสถานศึกษาว่าในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในแต่ละระบบพบอุปสรรคใดบ้าง เพื่อระบุปัญหา วางแผนการบริหารความเสี่ยง หาวิธีในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดความเสี่ยงอันเป็นอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นระหว่างการใช้หลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่ต้องการต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้ อาจนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) มาใช้ในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อศึกษาและติดตามการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากงานวิจัยประเภทนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานในขั้นตอนต่างๆ ดังนั้นจึงสามารถสะท้อนสภาพปัญหาที่เป็นจริงและแนวทางที่ทำให้การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้

เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ นอกจากนี้งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากครูและผู้บริหารโรงเรียนเฉพาะในเขตพื้นที่นำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ยังมีพื้นที่อีกหลายแห่งที่ถูกกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาแต่ยังไม่ได้มีการศึกษาปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ นักวิจัยอาจขยายขอบเขตพื้นที่งานวิจัยไปยังพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ เหล่านี้ในอนาคต

References

- Division of Educational Law and Cultural, Office of the Council of State. (2019). *Intention of the Education Sandbox*, Bangkok. [In Thai].
- Krejci, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ministry of Education Thailand, (2018). *Announcement of the Ministry of Education on the Establishment of Educational Sandbox in Rayong 2018*. [In Thai].
- Nuekchaiyaphoom, A., & Saifah, Y. (2021). Guidelines of School-based Curriculum Management for Opportunity Expansion School Students in Eastern Economic Corridor Area. *Journal of the Association of Researchers*, 26(3), 79-99. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jar/article/view/248422/171069>. [In Thai].
- OECD/UNESCO. (2019). *OECD Future of Education and Skills 2030: Curriculum analysis*. https://www.oecd.org/education/2030project/contact/Change_management_for_for_curriculum_implementation_Facilitating_and_hindering_factors_of_curriculum_implementation.pdf.
- Office of Educational Sandbox Management. (2019). *Dimension of Rayong People Creation and Development: Rayong Curriculum Framework Rayong MACRO*. www.edusandbox.com/12th-jul-news-rayong-marco., Jan,31 2022. [In Thai].
- Sanguanrat, S., & Parunggul, Ch. (2021). Curriculum and Competency-based Teaching in School. *The Journal of Sirindhornparidhat*, 22(2), 351-364. [In Thai].
- Thummaphan, P., Sripa, K., Assapun, S., & Jomnum, S. (2022). *The process of developing the competency-based school curriculum in Education Sandbox: A Complete Report*. Thammasat University Research and Consultancy Institute. [In Thai].